

Nascholing voor de geestelijk verzorger werkzaam in de GGZ

Nieuw in de psychiatrie?

Stel je voor dat je als geestelijk verzorger nieuw in de psychiatrie komt werken. Wat heb je dan nodig om je weg te vinden binnen de wereld van de GGZ?

Al langer werkzaam in de psychiatrie?

Maar ook de geestelijk verzorger die al langer werkzaam is binnen de GGZ wil zich vernieuwen. Wat heeft het team Geestelijke Verzorging nodig om kwaliteit te bieden aan cliënten en medewerkers van de GGZ?

Hieronder lees je de aanbevelingen van de Werkveldraad psychiatrie om de kwaliteit van de nascholing van teams Geestelijke Verzorging werkzaam binnen de GGZ te stimuleren. Allereerst vind je de lijst van 6 leerdoelen. Wij zijn van mening dat niet elke individuele geestelijk verzorger hieraan hoeft te voldoen. Ook kan een team natuurlijk besluiten deze aanbevelingen aan te passen naar de eigen concrete situatie. We hopen met deze handreiking een steun te zijn voor de startende geestelijk verzorger en een uitdaging te bieden aan de teams Geestelijke Verzorging binnen de GGZ.

Nascholing voor het team Geestelijke Verzorging binnen de GGZ

1. Inhoudelijk

- Kennis van ziektebeelden/ medicatie.
- Ethiek
- Kennis van verschillende culturen in de Nederlandse samenleving
- Rituelen
- Meditatietechnieken/ aandacht oefeningen
- Levensbeschouwelijke diagnostiek
- Exploreren van het levensverhaal
- Rouwverwerking, verliesbegeleiding
- Suïcidaliteit en suïcidepreventie
- Hulp bij zelfdoding en euthanasie
- Herstel
- Landelijke organisaties, bv. van cliënten
- Huidige wetgeving

2. Organisatorische vaardigheden

- Eigen organisatie kennen (van de GGZ) en hierin kunnen netwerken

3. Didactische vaardigheden

- met het oog op trainingen en cursussen aan cliënten en medewerkers

4. Gesprekstechnieken

Methodieken kunnen hanteren

- *Groepsgesprek (bege-)leiden,*
- *Moreel beraad kunnen (bege-)leiden*

5. Onderzoek

-kunnen uitvoeren en beschrijven

om bv de effectiviteit van de geestelijke verzorging binnen de instelling aan te tonen.

6. Brugfunctie

- naar levensbeschouwelijk netwerk in de wijk of buurt

Nascholing voor het team Geestelijke Verzorging binnen de GGZ

Zoals je ziet zijn niet alle leerdoelen in deze lijst genoemd waar een geestelijk verzorger aandacht aan zou kunnen besteden. Zo is “Persoonlijke groei en eigen spirituele ontwikkeling” niet in deze lijst opgenomen, omdat de werkveldraad van mening is dat dit de basis is voor alle geestelijk verzorgers en niet specifiek een leerdomein is voor diegenen die in de psychiatrie werken.

Om deze leerdoelen hanteerbaar te maken op de werkvloer hebben we in maart 2015 aan alle collega’s geestelijk verzorgers werkzaam in de GGZ gevraagd om deze lijst aan te vullen met cursussen en opleidingen die zij zelf waarderen en aanbevelen aan anderen. Hun reacties zijn hieronder ingevuld. Natuurlijk weten we dat dit een erg tijdgebonden lijst is en dat er cursussen genoemd worden die een bijdrage leveren aan de persoonlijke groei van de geestelijk verzorger, maar we hopen met dit document een aanzet te geven tot een uitwisseling tussen collega’s over inspirerende en leerzame scholing van het vak geestelijke verzorging in de psychiatrie. Mocht je in de toekomst boeiende opleidingen volgen die nog niet in de lijst genoemd zijn, dan horen we dat graag van je via info@vgvgz.nl. Veel leerplezier en hartelijke groet!

Werkveldraad Psychiatrie van de VGVZ

Stefien Jansen
Jos van der Sterre
Lisa van Duyvenbooden,
Martine Moolenaar,
Marijn Gilhuis en
Karien van Roermund

1. Inhoudelijk

- a) *Kennis van ziektebeelden/ medicatie.*
- b) *Ethiek*
- c) *Kennis van verschillende culturen in de Nederlandse samenleving*
- d) *Rituelen*
- e) *Meditatietechnieken/ aandacht oefeningen*
- f) *Levensbeschouwelijke diagnostiek*
- g) *Exploreren van het levensverhaal*
- h) *Rouwverwerking, verliesbegeleiding*
- i) *Suïcidaliteit en suïcidepreventie*
- j) *Hulp bij zelfdoding en euthanasie*
- k) *Herstel*
- l) *Landelijke organisaties, bv. van cliënten*
- m) *Huidige wetgeving*

❖ Ad. A: *Kennis van ziektebeelden/ medicatie.*

Psychopathologie voor pastores en geestelijk begeleiders

Een basis cursus o.a. over schizofrenie, depressie, verslaving, persoonlijkheidsstoornissen en autisme en specifiek de relatie met zingeving/levensbeschouwing.

Kenniscentrum Religie en Levensbeschouwing in relatie tot Geestelijke Gezondheidszorg

http://relieggz.dimence.nl/sites/default/files/Uitnodiging%20basis cursus%20psychopathologie%20najaar%202014_1.pdf

Dimence Zwolle

Ook deze training vind ik zeer waardevol

Basis cursus psychopathologie

gegeven via het Rino, intern

www.RINO.nl

Interne cursussen, zoals **Basis cursus Psychiatrie 2**

voor niet medisch geschoolden (voor maatschappelijk werkers, geestelijk verzorgers)

www.propersona.nl

Opleiding Psychoanalyse van NVPA :

www.nvpa.nl

Ik ben niet BIG-geregistreerd, maar dit was een enorme verrijking

<http://www.amboanthos.nl/boek/moderne-psychiatrie/>

Veel heb ik gehad aan het uitgebreide boek van Johan Cullberg

Os, Jim van: De DSM 5 voorbij.

<http://www.diagnosuitgevers.nl/Verschenen.html>

Lezen!

Studiedagen van b.v. de KSGV of binnen eigen organisatie

❖ Ad. B: *Ethiek*

Ethiek in de Zorgsector

Postdoc aan de Radbouduniversiteit

Nijmegen

<https://www.radboudumc.nl/Onderwijs/opleidingsaanbod/Pages/Ethiekindezorgsector.aspx>

Veel aan gehad

Studiedagen enz.

www.zorgethiek.nu

Ethiek, Zorg en Leven

4-daagse studieretraite Dominicanenklooster Huissen

www.kloosterhuissen.nl

zie ook onder punt 4. Gesprekstechnieken/ Moreel beraad

❖ Ad. C: Kennis van verschillende culturen in de Nederlandse samenleving

Transculturele communicatie (e.a.)

Cursus m.b.t. vluchtelingen en asielzoekers

Expertisecentrum Pharos

Utrecht

www.pharos.nl

Aanbevolen door de afdeling met vluchtelingen en asielzoekers waar ik werk

Opleiding contextueel Pastoraat

info@contextueelpastoraat.nl

❖ Ad. D: Rituelen

Cursus Levende Liturgie 2010 – 2011

Faculteit Katholieke Theologie, Luce/CRC Utrecht

Postbus 80101, 3508 TC Utrecht

<https://www.tilburguniversity.edu/nl/onderzoek/instituten-en-researchgroepen/luce-crc/>

❖ Ad. E: Meditatietechnieken/ aandacht oefeningen

Inspiratie en verdieping voor Geestelijk verzorgers

4-daaagse studieretraite

Dominicanenklooster Huissen

www.kloosterhuissen.nl

Mystieke weg binnen pastoraat bij Titus Brandsma Instituut Nijmegen

Opleiding tot Compassietrainer bij Erik v.d. Brink en Frits Koster

Mindfulnesstrainerscursus

Rino-Zuid Eindhoven

Mindfulness trainer (wordt momenteel niet gegeven)

Post HBO Opleiding
Hogeschool Utrecht

Mindfulness-training/opleiding

Voor professionals in de zorg
Edel Maex
Antwerpen

<http://levenindemaalstroom.drupalgardens.com/content/naar-het-hart-van-mindfulness>

Mindfulness-training/opleiding

Instituut voor Mindfulness

<http://www.instituutvoormindfulness.nl/>

Mindfulness

Han Fortmanncentrum
Nijmegen

<http://www.fortmanncentrum.nl/index.php/cursussen/cursussen/mindfulness-basis>

❖ Ad. F: Levensbeschouwelijke diagnostiek

Mystieke weg binnen pastoraat

o.a. ter onderscheiding van religieuze ervaringen
Titus Brandsma Instituut
Nijmegen

Zie ook TGV, Tijdschrift voor Geestelijke Verzorging voor artikelen en boeken van Johan Brouwer

❖ Ad. G: Exploreren van het levensverhaal

Opleiding Contextueel Pastoraat (Een theoretische en praktische scholing met het oog op het pastoraat gebaseerd op de contextuele benadering van IVAN BOSZORMENYI-NAGY)

<http://www.contextueelpastoraat.nl/>

Opleidingsinstituut: Stichting Contextueel Pastoraat Nederland

Galjoot 1

3123 BE SCHIEDAM

E info@contextueelpastoraat.nl

T 010 - 471 16 97

Contextueel Pastoraat

Motiverende Gespreksvoering

aangeboden door de PKN

www.pkn.nl

Ik vind het belangrijk dat we ons blijven scherp op de kwaliteit van ons luisteren

Tussen Naam en Identiteit

cursus van Thieu van Knippenberg

Tilburg

www.tilburguniversity.edu/nl/onderzoek/instituten-en-researchgroepen/luce-crc

De verhalen die we leven

Een autobiografische methode voor mensen met depressieve en angstklachten.

Workshops o.l.v. Ernst Bohlmeijer

❖ Ad. H: Rouwverwerking, verliesbegeleiding

Diverse cursussen door Phoenix

- **Workshop Rouw en Rouwverwerking**
- Workshop Op verhaal komen

Nieuwegracht 16, Utrecht

<https://www.phoenixopleidingen.nl/>

Cursus Geestelijk leiding aan ouderen

Hierin aandacht voor rouwverwerking, verliesbegeleiding

LUCE, centrum voor religieuze communicatie

Universiteit van Tilburg

www.tilburguniversity.edu

Regenboogtraining

Ten behoeve van rouw en verlies bij kinderen en jongeren

Stichting De Regenboog

Amsterdam

Begeleiding bij de stervensfase, Rouwverwerking

de boeken en lezingen van Manu Keirse, het gedichtengoed van Carlo Leget

Lijden en dood in de filosofie

Tweedaagse trainingen

Palliatieve zorg huizen Cadenza

Rotterdam

Deze training vond ik heel prettig

❖ Ad. I: Suïcidaliteit en suïcidepreventie

De wanhoop bespreekbaar maken

Studiedag Begeleiding bij suïcidaliteit en suïcidepreventie door Medilex

www.medilex.nl

Prima studiedag

❖ Ad J: Hulp bij zelfdoding en euthanasie

Lezingen, o.a. Euthanasie bij Psychiatrische Patiënten

Nederlandse Vereniging voor Euthanasie

<https://www.nvve.nl/onze-diensten/lezingen/>

Zinvol

Dilemma's rondom psychisch lijden en euthanasie

Symposium met veel inbreng ervaringsdeskundigen

www.zelfregie.nl

informatief en inhoudelijk zeer waardevol

www.deeinder.nl

www.eenwaardiglevenseinde.nl

❖ Ad K. Herstel

Herstel, Empowerment en Ervaringsdeskundigheid

www.HEE-team.nl

www.SteunpuntGGZ.nl

www.schizofreniebestaatniet.nl

Binnen eigen organisatie

❖ Ad. L: Landelijke organisaties, bv. van cliënten

Zie websites van Ypsilon, GGZ Nederland, LOC

❖ Ad. M: Huidige wetgeving

www.rijksoverheid.nl

Erg handig die automatische nieuwsbrieven per onderwerp!

2. **Organisatorische vaardigheden**

- <i>Eigen organisatie kennen (van de GGZ) en hierin kunnen netwerken</i>

Introductieweek Geestelijke Verzorging en Organisatie

Radboud UMC Expertisecentrum

Geestelijke Verzorging en Pastoraat

Gerard van Swietenlaan 4

6525 GB Nijmegen

<https://www.radboudumc.nl/Onderwijs/opleidingsaanbod/Pages/IntroductieweekGeestelijkeVerzorgingenOrganisatie.aspx>

Intern een breed inwerkprogramma:

- kennismaking met sleutelpersonen in je instelling
- 2x een dagdeel meelopen op een afdeling

3. Didactische vaardigheden

- *met het oog op trainingen en cursussen aan cliënten en medewerkers*

Didactische Vaardigheden

Tweedaagse cursus

Hogeschool Arnhem/Nijmegen

www.carrieretijger.nl

de theatercursus in mijn stad heeft me ook reuze geholpen bij de liturgie. Ik preek nu los van de tekst

4. *Gesprekstechnieken*

- *Methodieken kunnen hanteren*
- *Groepsgesprek (bege-)leiden,*
- *Moreel beraad kunnen (bege-)leiden*

Basiscursus groepsdynamica

Riethorst Ede

Docent: drs. R.J. Wolters

O.L. Vrouwestraat 61

6666 AK Heteren.

Tel.: 026-4722410 06-20533304

E-mail: roelofwolters@hetnet.nl

<https://www.groepspsychotherapie.nl/cursussen/basiscursussen.html>

Opleiding tot Compassietrainer

bij Erik v.d. Brink en Frits Koster

Lentis

Groningen

Opleiding Psychosociale Begeleiding

SPSO

<http://www.spsso.nl/>

Voortgezette Opleiding Pastorale Gespreksvoering (VOPG)

Jaap Roosjen en Nico de Reus (geestelijk verzorger VU-medisch centrum)

'k Zou zo graag een ketting rijgen

Een boek met Levensthema's voor kringgesprekken met ouderen

Maar ik kan de draad niet krijgen

Een op dit boek geënte cursus m.b.t. zin beleven met kwetsbare ouderen

PKN

<http://www.protestantsekerk.nl/>

Pastorale Zorg aan Geweldsgetroffenen

4-daagse cursus - ook te rubriceren onder 1, bij ziektebeeld trauma

Cogis

www.cogis.nl

Cursus Morele Counseling & Moreel Beraad

Radboud UMC Expertisecentrum

Nijmegen

DGVPKPV@dgvp.umcnl

<https://www.radboudumc.nl/Onderwijs/opleidingsaanbod/Pages/CursusMoreleCounselingenMoreelBeraad.aspx>

ISVW-opleiding Moreel beraad

<http://www.isvw.nl/opleidingen/beroepsopleiding-moreel-beraad/>

Gespreksleider Moreel beraad VU-Mc <http://www.vumc.nl/afdelingen/moreel-beraad/training/7693581/>

Gespreksleider moreel beraad Reliëf christelijke zorgaanbieders Utrecht

<http://www.reliëf.nl/academie/gespreksleider-moreel-beraad>

Moreel Beraad volgens de Dilemmamethode

Intern o.l.v. ethicus Jacques Graste

Delibera Moreel Beraad Training www.moreelberaaddelibera.nl i.s.m. Zin-in-Zicht: www.zin-in-zicht.nl

Bij mijn instelling is een poule van gespreksleiders moreel beraad, waarin ik als geestelijk verzorger ook participeer

5. Onderzoek

- *kunnen uitvoeren en beschrijven om bv de effectiviteit van de geestelijke verzorging binnen de instelling aan te tonen.*

Zorg, Ethiek en Beleid

Master om zowel onderzoekvaardigheden als ook ethiek en moreel beraad verder uit te diepen
Universiteit van Humanistiek
Utrecht

Studiedagen **Onderzoek doen**

met George Fitchett
3 dagen in Utrecht
commissie wetenschap
VGVZ

6. Brugfunctie

- naar levensbeschouwelijk netwerk in de wijk of buurt

Contact met kerken/ moskeeën/ inloophuizen/beschermde woonvorm, buurtteam etc.. in de regio

Presentiebenadering Andries Baart

www.presentie.nl

Het gedachtegoed van presentie plus de huidige verdieping naar de rol van kwetsbaarheid in de zorg, onmisbaar!

Tandemproject

over samenwerking tussen GV en huisarts

Stichting Leerhuizen Palliatieve Zorg

Rotterdam

www.leerhuizenpalliatievezorg.nl

Ook de conventsbijeenkomsten zijn belangrijk, mede omdat je de collega's in de regio leert kennen

Utrecht, juli 2015